

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

32. An seruus, vel ancilla possint donare bona eis data ob turpem
quæstum suorum sorporum? Idem dicendum est de Moniali, aut Religioso,
si quæstum sui corporis facerent, an sibi, & non Monasterio ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

que se vendieron por esclavos, porque vendiendose, solamente se obligan a acudir a sus señores con el dicho servicio ordinario, y así lo pide la razón, para que su miserable estado no sea con tanto rigor oprimido. Ita ille.

RESOL. XXXII.

As seruis, vel ancilla possunt donare bona eis data ob turpem questum suorum corporum?
Item dice idem est de Moniali, aut Religioso, si questum sui corporis facerent, an sibi, & non Monasterio lucrarentur? Ex p. 8. tr. 6. Ref. 9.

1. Posse dicendum videtur, Nam dicta bona ancillae, & non domino acquiruntur, eò quod tacita amantij voluntas sit, quod illud pretium soli ancillae acquiratur, & quia data sunt pro vsu corporis, quod domino non habet.

2. Sed aduersus Sanchez & Molinam hanc sententiam tenentes, acriter argumentatur Caramuel in Theol. mor. l. 1. n. 394. Quia etiam Monialis, si questum proprii corporis faceret, sibi, & non Monasterio lucraretur; & si dicas, non vltim corpus propter castitatis votum Monasterio subicit, non vrgebis. Primo, quia etiam dominus habetius cogendi suam ancillam, vt caste viuat. Secundo, quia facillimo negotio poterimus materiam mutare. Postulo, an audacia in homicidijs, veneficijs, aut quibuscumque alijs sacrilegijs, aut facinoribus committendis, subicit communitati, potius quam castitas ancillae dominos, & si non, cur non dicemus, aut ancillam pretium sui corporis acquirere domino, aut Religiosam, pecuniam ob veneficium datam, sibi, & non communitati lucrari: nulla enim est disparitatis ratio? Nec proderit ad intentionem donantis recurrere, quia si ancilla est domini incapax, non reddetur capax propter amantij voluntatem. Ergo, &c. Ita Caramuel, qui n. 395. sic etiam ait, Molina ponit alium casum, nimirum si seruo aliquis restituar pecuniam, in compensationem, si aut membrum mutilati, honoris detracti, aut cuiuscumque alterius damni recepti: & tunc putat seruum acquirere verum illius pretij dominium, quia datur pro re, quae non suberat domino. Vbi etiam distinguit Sanchez seruum, quod hominem, à seruo, quod seruo.

3. Sed hunc casum non esse verum constabit, si materia mutetur. Habueris enim Religioso A. aliquam difficultatem; illum grauius percussuris, & manum abstuleris; manum quidem quae non magis erat Monasterij quam tua tui serui manus: imò fortassis multò minùs. Venitur ad concordiam, agitur de satisfactione, offers quingentos patacones, & ille acceptat, sanè non fatisseti modò, sed & fatishedisti. At interrogo, Cuiusnam acquiruntur illi quingenti patacones: Religiosone, an Communitati? Ergo de seruo, aut ancilla pariformiter philosophare. Hæc Caramuel doctè, vt semper solet. Sed ego in vtroque casu puto satis probabiliter seruum acquirere sibi dominium de supradictis bonis, & idè licite sine domini licentia posse illa cui libet donare. Et ita præter Sanchez & Molinam, docet Hurtadus.

4. Nota, quod Caramuel, n. 396. ad suam sententiam firmendam adducit verba Iustini in Inst. per quas pers. nob. acc. §. item nobis. Sed hodie textus ille non officit. Et idè Harprechtus in Inst. tom. tit. 7. §. alia autem n. 16. sic ait. Serui præterea iure ciuili (quo nihil proprii habent, & quiddam acquirunt dominis acquirunt. §. item nobis 3. infra. per quas pers. nobis acquiratur) donare non possunt; contra 28. §. si filius, aut seruus 2. ff. de pactis. Hodie verò præca illa seruitute sublata, serui nostri res proprias habere, & consequenter donare possunt. Ita ille.

5. Igitur dicendum est, rigorem, & iura, quæ sequi-
Tom. V. l.

tur Caramuel, vt optimè obseruat Vvigers de iust. tr. 1. c. 1. dub. 7. n. 18. per consuetudinem aliam esse mitigata, sic quod plerique omnes concedant seruis quoddam dominium aliquarum rerum, etsi non omninò perfectum: tale tamen, vt non teneantur res illas dominis tradere, idque his potissimum casibus. Primo, si dominus expresse vel tacite consentiat; vt seruis habeat aliquod peculium proprium. Secundo, si aliquid datur, aut testamento relinquatur seruo, cum expressa conditione; vt domino non acquiratur. Tercio, volunt etiam ad seruum spectare, si aliquid ipsi absolute relinquatur, non intuitu domini, sed ipsius serui, propter eius industriam, vel propter aliquod officium exhibitum. Quarto, si illi aliquid detur in compensationem iniuriæ illatae. Denique, si aliquid sibi subtrahat sine domini incommodo, quod liberè poterat expendere, aut si præter operas sibi præscriptas faciat alia quaedam, ex quibus aliquid acquirat. Vnde & ex talibus interdum redimere potest libertatem.

6. Sed contra obiicitur. Innocentius c. cum olim. de privilegijs dicit seruum & Monachum in eo esse pares, quod neuter alicuius rei habeat dominium. Ergo, &c. Respondetur esse aliquam inter eos paritatem vna ex parte, non tamen omnimodam. Paritas in eo est, quod neuter habet dominium omninò perfectum, & independens. Nam & ea quæ seruo conceduntur competere, & quorum aliquale admittitur habere dominium, ita adhuc sunt sub potestate domini, vt absque iniuria, quæ ad restitutionem obliget, possit auferre quamuis id habeatur tanquam inhumanum, & quidam abusus potestatis herilis; disparitas verò est, quod Monachi nullum omninò, ne quidem tale imperfectum habeant dominium. Vnde nihil sibi retinere possunt Superioribus inficis. Vide Nauarr. de redditib. q. 1. & Petr. Nauarr. l. 3. de restit. c. 1. & Soto lib. 4. de iust. & iur. q. 2. a. 2.

7. Vnde ex his patet responso ad doctrinam contrariam superius adductam à doctissimo Caramuele. Vide Doctores, quos ego citauit in p. 7. tr. de seru. Res. 29. & seq. & ita nostram sententiam tenet Faustus in Spec. Confess. disp. 1. q. 18. vbi sic ait. Possunt serui donationem facere. Et ratio est, quia licet serui non possint fugere à dominis suis, possunt tamen accipere dona eis data; & quæ iure hereditario obtinent, vel ludo etiam illicito lucrantur, & per consequens in foro conscientiae possunt ex eis donationem facere, quia illorum domini sunt, nec tenentur ea dominis suis restituere possunt etiam facere donationem de rebus acquisitis suo labore, in tempore, quo vocant à seruitio dominorum, quia seruitus solum obligat eos, ne defraudent dominos in seruitio ordinatio, quo solent alij serui dominis assistere. Ita ille.

RESOL. XXXIII.

An donatio facta infanti valeat?
Et an nondum conceptis, vel natis inutiliter donetur?
Et nota prædictam donationem nascituro, vel infanti Notarij stipulatione factam irrenocabilem esse, ita vt nec ex consensu secundi donatarij possit reuocari.
Idem dicendum est, si pater nomine nascituri aut stipulatur, aut donationem comprobatur.
Et quid, quando quis donaret infanti absenti? Ex p. 8. tr. 6. Ref. 131.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenet Duarenus de don. caus. mor. c. 6. Mozzius in Amphiteatro contractuum, tr. de don. c. de personis, n. 1. & alij asserentes infanti cuiuscumque donationem fieri posse.

2. Sed hæc opinio, vt optimè obseruat doctus Didacus Narbona in suis Annalibus Iuris anno 10. cum dimidio,

E c